

Productinformatie voor financiële producten die ecologische of sociale kenmerken promoten

Productbenaming: Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media PNO

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): RMFT1B2RN4TEL25L2B66

1 Samenvatting

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media PNO (hierna: PNO Media) is geclassificeerd als een artikel 8 product volgens SFDR, wat betekent dat het ecologische en sociale duurzaamheidskenmerken promoot.

Door de ingelegde premies zorgvuldig te beleggen, zorgt PNO Media voor de opbouw van een goed pensioen voor werknemers in de digitale en creatieve sector. Dat doet PNO Media op een manier die maatschappelijk verantwoord en duurzaam is. Het gaat om een goed én verantwoord rendement.

PNO Media is actief bezig met het identificeren en mitigeren van duurzaamheidsrisico's. Dat doet PNO Media op verschillende manieren. Allereerst toetst het bij de besluitvorming over beleid en beleggingsvoorstellen of er voldoende en onderbouwd rekening is gehouden met de maatschappelijke verantwoordelijkheid en de beleggingsovertuigingen m.b.t. duurzaam beleggen.

Ten tweede beoordeelt PNO Media bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders de wijze waarop de managers duurzaamheidsaspecten meewegen in het beleggingsproces. PNO Media beoordeelt op basis van periodieke rapportages of het gevoerde beleid effectief is en de afspraken met de managers worden nageleefd, waar nodig stuurt PNO Media bij. Dit geheel van activiteiten wordt ESG-integratie genoemd.

Ten derde beperkt PNO Media duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille door bepaalde beleggingen uit te sluiten. Daarnaast gaat PNO Media als actieve aandeelhouder met het management van bedrijven in gesprek over ESG-factoren en brengt het het zijn stem uit op aandeelhoudersvergaderingen.

Om de ecologische en sociale duurzaamheidskenmerken te promoten en de voornoemde activiteiten uit te voeren maakt PNO Media gebruik van diverse databronnen en methodologieën. Deze databronnen en methodologieën laten het toe om diverse beleggingsactiviteiten te ondersteunen zoals: voorbereiding van beleid en beleggingsvoorstellen, implementeren en monitoren van beleggingen en rapporteren over de risico's en resultaten van de beleggingen.

PNO Media gebruikt de volgende leveranciers voor ESG-data:

1. Sustainalytics
2. Sustainable Development Investments/Asset Owner Platform (AOP/SDI) en het Robeco SDG Framework
3. Clarity AI
4. GRESB
5. Hermes/EOS (Equity Ownership Services)
6. Bloomberg

De informatie wordt gebruikt om beleggingen te monitoren op duurzaamheidskenmerken en erover te rapporteren. De data die gebruikt wordt is gebaseerd op kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingsmethodieken of een combinatie van beide.

De gehanteerde databronnen hebben, onvermijdelijk, ook beperkingen. Zo is de vergelijking tussen leveranciers van scoringsmethodieken beperkt mogelijk door verschillen in aannames en formules van modellen, wegingen die factoren meekrijgen, de mate waarin zelfbeoordelingstechnieken worden toegepast en de mate waarin de kwaliteit van de interne beheersing van de dataverwerkingsprocessen en -systemen aangetoond kan worden.

2 PNO Media heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling

Dit financiële product promoot ecologische of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling.

3 Ecologische of sociale kenmerken van het financiële product

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media PNO (PNO Media) wil met de pensioenregeling een bijdrage leveren aan een duurzamere wereld. Wij willen dat onze deelnemers na hun pensionering een goed inkomen hebben en in een prettig leefbare wereld van dat inkomen kunnen genieten.

Om dit te realiseren promoot PNO Media de volgende ecologische en sociale kenmerken:

1. Mitigatie van klimaatverandering
2. Reductie van de CO₂-voetafdruk
3. Actief aandeelhouderschap
4. Het benutten van ESG-factoren in het beheer en voor beoordeling van beleggingen
5. Het realiseren van een positief effect op zijn omgeving
6. Maatschappelijk verantwoord ondernemen
7. Uitsluitingen van maatschappelijk controversiële activiteiten

3.1 Mitigatie van klimaatverandering

PNO Media promoot de mitigatie van klimaatverandering onder meer door binnen de categorie bedrijfsobligaties een beoogde allocatie van 10% naar 'groene obligaties' te hebben.

3.2 Reductie CO₂-voetafdruk

PNO Media streeft naar de verlaging van de CO₂-voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuilles met 25% en zal dit vanaf 2023 in de liquide beleggingsportefeuilles stapsgewijs implementeren. Dit betekent dat de uitstoot van CO₂ in de liquide beleggingsportefeuilles met 25% zal afnemen ten opzichte van de index. Deze doelstelling is voortgekomen uit een deelnemersonderzoek van PNO Media. Zo beoogt PNO Media de klimaatdoelen van Parijs te realiseren.

3.3 Actief aandeelhouderschap

PNO Media gelooft dat het optreden als betrokken belegger door middel van engagement en stemmen ('voting') leidt tot lange-termijn waarde creatie van de beleggingen. PNO Media baseert zich daarbij op de International Corporate Governance Network (ICGN) principes van goed ondernemingsbestuur, de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de de VN richtlijnen voor mensenrechten (UNGP's), en de VN Global Compact. De Universele Mensenrechten van de VN en arbeidsrechten van de ILO (International Labour Organisation) zijn daar onderdeel van.

3.4 Het benutten van ESG-factoren in het beheer en voor beoordeling van beleggingen

PNO Media heeft in de High Yield portefeuille restricties vastgelegd in het contract met de externe manager ten aanzien van de minimale ESG-rating in het beleggingsmandaat, waardoor de gemiddelde ESG-rating van de portefeuille hoger is dan de vergelijkbare index. Ten aanzien van vastgoedbeleggingen wordt de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) meegenomen in de wijze waarop vermogensbeheerders ESG-criteria meenemen. Minimaal 90% van de vastgoedportefeuille moet een GRESB rating van 4 of 5 sterren hebben.

3.5 Het benutten van ESG-factoren in het beheer en voor beoordeling van beleggingen

op basis van de ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (de United Nations Sustainable Development Goals, kortweg de SDG's). PNO Media hanteert daarbij vijf SDG's als speerpunten:

1. Betaalbare duurzame energie (SDG7)
2. Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)
3. Actie tegen klimaatverandering (SDG 13)
4. Leven op land (SDG 14)
5. Leven in het water (SDG 15)

In de Europese en Amerikaanse factoraandelenportefeuilles wordt een zogenaamde "tilt" toegepast waardoor niet belegd wordt in bedrijven met de laagste SDG-score.

3.6 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

PNO Media promoot het maatschappelijk verantwoord ondernemen door het onderschrijven van de OESO richtlijnen, de UNGP's, de VN Global Compact, de Universele Mensenrechten van de VN en arbeidsrechten van de ILO (International Labour Organisation) zijn daar onderdeel van en de International Corporate Governance Network (ICGN) principes van goed ondernemingsbestuur.

3.7 Uitsluitingen van maatschappelijk controversiële activiteiten

In bepaalde bedrijven en landen die een negatieve impact hebben op de maatschappij wil PNO niet beleggen, zoals de ernstige schending van persvrijheid, de productie van tabak, de productie van controversiële wapens en de overtreding van internationale verdragen of sanctiewetgeving.

Bedrijven en landen worden uitgesloten als zij niet voldoen aan de volgende criteria die PNO Media stelt inzake:

1. Sanctielijsten van NL, EU en VN;
2. Schending van de persvrijheid
3. Energiewinning uit thermische kolen;
4. Productie en omzet van tabak en controversiële wapens;

Bedrijven die zich bezighouden met de productie en/of verkoop van energiedragers voortkomend uit teerzand en kolen en worden vanaf 2023 in de liquide beleggingsportefeuilles worden uitgesloten conform de procedures in het uitsluitingenbeleid van PNO Media.

4 Beleggingsstrategie

PNO Media heeft een brede beleggingsportefeuille. De beleggingen worden zowel actief als passief beheerd. Hiervoor zijn externe vermogensbeheerders aangesteld die het ESG-beleid van PNO Media kunnen uitvoeren.

PNO Media belegt zijn portefeuille middels een beleggingsbeleid en een afdekbeleid. Middels het beleggingsbeleid belegt PNO Media in staats- en bedrijfsleningen, aandelen, vastgoed en overige beleggingen. PNO Media belegt tevens in derivaten en afgeleide instrumenten.

4.1 Pijlers duurzaam beleggingsbeleid

Vanuit zijn identiteit, overtuiging en visie heeft PNO Media drie doelstellingen geformuleerd voor zijn beleid verantwoord beleggen. PNO Media wil:

1. actief bijdragen aan een leefbare wereld door het genereren van positieve impact op samenleving en milieu ('doing good');
2. bij implementatie van het ESG-beleid oog voor het risico/rendementsprofiel van de portefeuille houden, maar accepteert het risico op een iets lager rendement als gevolg van het duurzaamheidsbeleid";
3. vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid negatieve invloed van zijn beleggingen op samenleving en milieu voorkomen of mitigeren ('doing no harm').

Hierbij geldt dat het verantwoord beleggingsbeleid (i) past binnen de uitgangspunten en is onderdeel van het lange termijn strategisch beleggingsbeleid (ii) prudente financiële afwegingen (op korte en lange termijn) hanteert en (iii) wordt afgewogen in relatie tot de implementatiekosten. Het MVB beleid is te vinden op: [Beleidsstukken, verslagen en rapporten | PNO Media](#)

4.2 ESG Integratie

PNO Media monitort bedrijven die internationale standaarden schenden, zoals de OESO-richtlijnen, UNGP en UNGC. Bedrijven die deze standaarden schenden worden meegenomen in de engagement-activiteiten, dan wel uitgesloten op basis van het uitsluitingenbeleid.

PNO Media streeft naar de verlaging van de CO₂-voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuilles met 25%. Dit betekent dat de uitstoot van CO₂ in de portefeuille met 25% zal afnemen ten opzichte van de index.

PNO Media integreert duurzaamheid verder in het beleggingsproces door zich onder meer te richten op de focusthema's klimaat en biodiversiteit. Hierbij sluit PNO Media zoveel mogelijk aan op de focus SDG's 7, 12, 13, 14 en 15 om zodoende de diepgang en focus binnen het Verantwoord Beleggenbeleid te waarborgen. In enkele aandelenportefeuilles wordt een zogenaamde "tilt" toegepast waardoor niet belegd wordt in bedrijven met de laagste SDG-score.

PNO Media heeft externe vermogensbeheerders aangesteld die het ESG-beleid kunnen uitvoeren.

4.3 Green Bonds

Green bonds zijn leningen die concrete 'groene' doelstellingen nastreven en aan specifieke eisen moeten voldoen. Binnen de categorie bedrijfsobligaties alloceert PNO Media een deel van zijn beleggingen naar green bonds. De beoogde allocatie waar PNO Media naar streeft met green bonds is 10% van de bedrijfsobligatieportefeuille.

4.4 Engagement

Bij engagement wordt de dialoog aangegaan met het bestuur van bedrijven waarin wordt belegd. Met behulp van engagement worden met bedrijven afspraken gemaakt over plannen, doelen of ambities specifiek ten aanzien van de thema's klimaat en biodiversiteit, maar neemt ook op andere thema's mee die kunnen bijdragen aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven. PNO Media voert proactief en reactief engagement uit. Bij onvoldoende voortgang na circa drie jaar zal PNO Media besluiten om al dan niet tot uitsluiting van de desbetreffende onderneming over te gaan.

PNO Media zoekt de samenwerking op met andere institutionele beleggers voor het voeren van engagement over de aandelen- en bedrijfsobligatiesportefeuilles. Hermes/EOS voert dit uit en gaat namens PNO Media actief in gesprek met bedrijven in de portefeuille als dat nodig is. De Hermes/EOS-dienstverlening geeft ook uitvoering aan het stembeleid en rapporteert op reguliere basis over de uitvoering van het beleid en stemt, waar van toepassing, voorgenomen besluiten vooraf af met PNO Media.

4.5 Uitsluitingen

PNO Media maakt gebruik van de screenings- en research capaciteiten van Hermes/EOS met gebruikmaking van de externe data leverancier Sustainalytics die zich actief bezig houdt met wereldwijd onderzoek naar maatschappelijke thema's en analyses uitvoert op het gebied van duurzaamheid ten aanzien van beleggingsportefeuilles. Voorafgaand aan een belegging wordt getoetst of deze voorkomt op de uitsluitingenlijst van PNO Media. Daarnaast wordt de beleggingsportefeuille dagelijks getoetst of alle beleggingen voldoen aan de uitsluitingscriteria van PNO Media.

Bedrijven die zich bezighouden met de productie en/of verkoop van energiedragers, voortkomend uit teerzand en kolen zullen in 2023 stapsgewijs in de liquide beleggingsportefeuilles worden uitgesloten.

4.6 Stemmen

Het stemrecht is een belangrijk recht van de aandeelhouder. PNO Media heeft daartoe een stembeleid en stemrichtlijnen opgesteld. PNO Media stemt op alle bedrijven in de aandelenportefeuille PNO Media baseert zich hierbij op de Nederlandse Corporate Governance Code en op de OESO en ICGN (International Corporate Governance Network) principes van goed ondernemingsbestuur. Daarnaast is het stembeleid erop gericht om aandeelhoudervoorstellen te steunen die leiden tot een duurzamere bedrijfsvoering van de onderneming. De belangrijkste stemrichtlijnen staan op de website van PNO Media: <https://pnomedia.nl/zo-beleggen-wij/beleidsstukken-verslagen-en-rapporten>

5 Aandeel beleggingen

De pensioenregeling van PNO Media promoot ecologische of sociale kenmerken, zonder een duurzame belegging als doel te hebben. De pensioenregeling beoogt geen duurzame beleggingen te doen.

Het percentage beleggingen dat is afgestemd op de ecologische en sociale kenmerken omvat de investeringen in entiteiten waarin wordt belegd om de ecologische of sociale kenmerken te bereiken die door het financiële product worden bevorderd. Dit betreft de beleggingen in beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties en overheidsobligaties.

Het percentage beleggingen dat niet is afgestemd op ecologische en sociale kenmerken omvat de overige beleggingen van de pensioenregeling die niet zijn afgestemd op de milieu- of sociale kenmerken en evenmin als duurzame beleggingen worden gekwalificeerd. Dit is de verwachte marktwaarde van onder meer derivaten, cash en illiquide beleggingen.

6 Monitoring ecologische of sociale kenmerken

PNO Media gebruikt de volgende duurzaamheidsindicatoren om te meten hoe aan de ecologische en sociale kenmerken wordt voldaan:

1. Het percentage 'groene obligaties' (green bonds) binnen de portefeuille bedrijfsobligaties
2. De absolute CO₂ voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuilles (i.e. CO₂-voetafdruk) en de relatieve CO₂ voetafdruk per miljoen geïnvesteerd vermogen.
3. Het aantal bedrijven dat omzet uit kolen- en teerzandproductie behaalt
4. Het aantal bedrijven waarop gestemd is in de beursgenoteerde aandelenportefeuille;
5. Het aantal engagements die hebben geleid tot vooruitgang op thematische gebieden;
6. Het aantal bedrijven met een lage ESG-score in de US high yield portefeuille.
7. Het aantal bedrijven dat voldoet aan de GRESB-criteria in de onroerend goed portefeuille
8. Het aantal bedrijven in de Europese en Amerikaanse factor aandelenportefeuille dat een lage SDG score heeft.
9. Het aantal bedrijven dat in strijd handelt met de OESO-richtlijnen, UNGP en UN Global Compact, de Universele Mensenrechten van de VN en arbeidsrechten van de ILO (International Labour Organisation) zijn daar onderdeel van, de International Corporate Governance Network (ICGN) en waar engagement activiteiten niet leiden tot vooruitgang.
10. Het aantal bedrijven in de gehele portefeuille dat in de tabaksindustrie of dat controversiële wapens verkoopt en/of produceert;
11. Het aantal landen in de gehele portefeuille dat in ernstige mate de persvrijheid schendt op basis van de World Press Freedom Index
12. Het aantal bedrijven en landen die op (inter-)nationale sanctielijsten staan in de gehele portefeuille

6.1 Mitigatie van klimaatverandering

Het percentage 'groene obligaties' (green bonds) binnen de portefeuille bedrijfsobligaties. Vastrentende beleggingen: PNO Media belegt in duurzame obligaties (e.g. green bonds). Deze obligaties moeten een voldoen aan de 'green bonds' principes die zijn opgesteld door de International Capital Market Association (ICMA). Voor de identificatie en classificatie ervan steunt PNO Media op de definities die Bloomberg hanteert.

6.2 Het verlagen van de CO₂-voetafdruk

De absolute CO₂ voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuilles (i.e. CO₂-voetafdruk) en de relatieve CO₂ voetafdruk per belegde miljoen geïnvesteerd vermogen. PNO Media meet de ontwikkeling van de relatieve CO₂-voetafdruk in de portefeuille ten opzichte van de index. Daarnaast controleert PNO Media of bedrijven een bepaalde omzet uit kolen- en teerzandproductie behaalt. De monitoring wordt gedaan op basis van data die een externe dataleverancier Sustainability aanlevert.

6.3 Actief aandeelhouderschap

PNO Media geeft Hermes/EOS de opdracht om namens PNO Media een stem uit te brengen tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Hermes/EOS informeert, waar van toepassing, PNO Media over uit te brengen stemmen. Vervolgens informeert PNO Media Hermes/EOS hoe het zijn stem wil uitbrengen.

Hermes/EOS rapporteert op periodieke basis aan PNO Media over de uitgebrachte stemmen. PNO Media rapporteert vervolgens op zijn website over de uitgebrachte stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Periodiek evalueert PNO Media de dienstverlening van Hermes/EOS en onderneemt, waar van toepassing, gepaste actie. Dit geldt zowel voor engagement als stemmen.

6.3.1 Aantal gevoerde engagements

Hermes/EOS voert in opdracht van PNO Media het engagementbeleid van het fonds uit. PNO Media en Hermes/EOS stemmen minimaal jaarlijks de engagementthema's af.

Hermes/EOS rapporteert op kwartaalbasis over de uitvoering van het engagementbeleid, inclusief het aantal engagements en de uitkomsten ervan. PNO Media rapporteert op zijn website over de voortgang van de implementatie van het engagementprogramma.

6.4 Het benutten van ESG-factoren in het beheer en voor beoordeling van beleggingen

PNO Media monitort externe vermogensbeheerder op het aantal bedrijven met een lage ESG-score in de US high yield portefeuille ten opzichte van de index. Voor waardering van de ESG-scores wordt gesteund op informatie van de ESG-data die de externe manager gebruikt. Op basis van deze informatie worden beleggingsbeslissingen door portefeuillemanagers genomen.

Daarnaast meet PNO Media het aantal bedrijven dat voldoet aan de GRESB-criteria in de onroerend goed portefeuille. PNO Media gebruikt de GRESB-scores om het duurzaam karakter van de vastgoedbeleggingen te beoordelen. GRESB-scores dienen als input voor de portefeuillemanagers voor de selectie en monitoring van vastgoedinvesteringen.

6.5 Het realiseren van SDG-ontwikkelingsdoelen

Het aantal bedrijven in de Europese en Amerikaanse factor aandelenportefeuille dat een lage SDG score heeft. Dit wordt gemonitord in de kwartaalbesprekingen met de externe manager. De informatie over de SDG-scores wordt geleverd door dataleverancier Sustainable Development Investments/Asset Owners Platform (SDI/AOP) en het Robeco SDG Framework. Op basis van deze informatie wordt door de externe vermogensbeheerders een keuze gemaakt door geen beleggingen te doen in de slechtst presterende bedrijven in deze portefeuilles.

6.6 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Monitoring van maatschappelijk verantwoord ondernemen vindt plaats via Hermes/EOS ten aanzien van bedrijven die in strijd handelen met de OESO-richtlijnen, UNGP en UN Global Compact, de Universele Mensenrechten van de VN en arbeidsrechten van de ILO (International Labour Organisation) en de International Corporate Governance Network (ICGN).

In proactieve engagement wordt met bedrijven tijdgebonden voorwaarden overeengekomen om verbetering te laten zien. Bij reactieve engagement wordt gericht op het voorkomen van incidenten en negatieve impact (doelstelling maatschappelijke verantwoordelijkheid). Indien reactieve engagement op gedrag niet succesvol is, wordt overgegaan tot uitsluiting van beleggingen in het bedrijf.

6.7 Uitsluiting van maatschappelijk controversiële activiteiten

PNO Media monitort de uitsluitingen op basis van een uitsluitingenlijst die door Hermes/EOS elk kwartaal wordt opgesteld. De informatie voor de uitsluitingenlijst wordt verstrekt door een externe dataleverancier Sustainalytics. Op de lijst staan bedrijven die uitgesloten dienen te worden en communiceert de lijst met PNO Media.

PNO Media communiceert de gecombineerde uitsluitingenlijst met de vermogensbeheerders. De vermogensbeheerders verkopen vervolgens beleggingen in de uitgesloten bedrijven en staatsobligaties.

PNO Media controleert op reguliere basis of de sanctielijsten door de managers van zowel mandaten als fondsen worden nageleefd. PNO Media rapporteert de bevindingen aan het uitvoerend bestuur. Indien van toepassing, neemt PNO Media acties en volgt die op. PNO Media publiceert de uitsluitingenlijst op zijn website.

Voor meer informatie over het uitsluitingenbeleid verwijzen we graag naar het duurzaam beleggingsbeleid van PNO Media: [Beleidsstukken, verslagen en rapporten | PNO Media](#)

7 Methodologieën

7.1 Mitigatie van klimaatverandering

PNO Media bepaalt of vastrentende beleggingen (m.n. beursgenoteerde bedrijfsobligaties en overheidsobligaties) duurzaam zijn aan de hand van de methodologieën die Bloomberg hanteert voor 'green bonds'.

Bloomberg labelt een obligatie als 'green bond' wanneer de uitgevende instelling duidelijk aangeeft dat de opbrengst van de lening volledig ingezet wordt voor groene activiteiten volgens een definitie die door de markt geaccepteerd is. Denk hierbij o.a. aan duurzame energie, energie-efficiënte oplossingen en groene gebouwen die aan lokale, nationale of internationale standaarden voldoen. Deze Bloomberg-classificaties worden door PNO Media gehanteerd bij het nemen van beleggingsbeslissingen.

7.2 Reductie CO₂-uitstoot

PNO Media monitort de CO₂-uitstoot van ondernemingen op basis van de absolute CO₂-voetafdruk. Deze maatstaf geeft de absolute CO₂-uitstoot naar de marktwaarde van de desbetreffende onderneming. De relatieve CO₂ voetafdruk wordt gebruikt om de uitstoot per miljoen geïnvesteerd vermogen weer te geven. PNO Media gebruikt hiervoor informatie van Clarity AI.

De onderliggende gedachte is dat het sturen op de relatieve CO₂-voetafdruk leidt tot een reductie van de absolute CO₂-uitstoot. Door relatief meer te beleggen in bedrijven die binnen hun sector vooroplopen op klimaatgebied, worden klimaatvriendelijke producten, diensten en bedrijfsprocessen binnen de sector gestimuleerd en neemt de CO₂-voetafdruk van de sector en de PNO Media portefeuille af.

7.3 Actief aandeelhouderschap

Het bestuur van PNO Media stelt het engagement- en stembeleid van het pensioenfonds vast. Dit is onderdeel van het MVB-beleid van PNO Media. Daarnaast stelt het bestuur jaarlijks prioriteiten vast.

De uitvoering van het beleid is uitbesteed aan Hermes/EOS en vindt plaats als onderdeel van het stewardshipprogramma dat Hermes namens diverse klanten uitvoert.

Hermes/EOS bereidt engagementtrajecten voor op basis van een interne risicoanalyse, waarbij data uit diverse bronnen wordt gecombineerd, het belang van de bedrijven in de beleggingsportefeuille van de Hermes/EOS-klanten en de prioriteiten die de Hermes/EOS-klanten hebben gesteld. De engagementactiviteiten en -resultaten worden door Hermes vastgelegd en periodiek met zijn klanten gecommuniceerd. PNO Media kan ook op ad hoc basis de engagement-dossiers en risicoanalyses opvragen.

Hermes/EOS bereidt de steminstructie voor en stemt die, waar van toepassing, af met PNO Media. Deze instructie wordt vervolgens naar de bewaarmaatschappij van PNO Media gestuurd, die ze vervolgens verwerkt en doorstuurt naar ISS, een wereldwijde aanbieder van proxy voting services.

Op basis van data verstrekt door PNO Media bereidt Hermes/EOS de input voor die in het duurzaam beleggen jaarverslag van PNO Media wordt gebruikt. Daarnaast rapporteert Hermes/EOS op reguliere basis over de uitgebrachte stemmen. Die informatie wordt gebruikt als input voor de kwartaalrapportages over het aantal uitgebrachte stemmen op aandeelhoudersvergaderingen die op de website worden geplaatst. [Beleidsstukken, verslagen en rapporten | PNO Media](#)

Voorafgaand aan de verwerking van Hermes/EOS-data voert PNO Media controles uit om de kwaliteit van de data vast te stellen. Daarnaast evalueert PNO Media periodiek de kwaliteit van de dienstverlening.

7.4 Het benutten van ESG-factoren in het beheer en voor beoordeling van beleggingen

Voor de infrastructuur- en vastgoedfondsen steunt PNO Media op GRESB-scores om het duurzame karakter ervan te beoordelen. PNO Media kwalificeert op dit moment beleggingen met een GRESB-score. De maximale GRESB-score die wordt toegekend is 5 sterren. Het pensioenfonds is voor minimaal 90% belegd in vastgoedfondsen met een GRESB score van 4 of 5 sterren. GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) is een organisatie die over de hele wereld duurzaamheidsprestaties van de vastgoed- en infrastructuurbeleggingen beoordeelt. Het beoordelingsmodel van GRESB wordt jaarlijks herijkt. PNO Media GRESB-scores dienen als input voor de selectie en monitoring van vastgoedinvesteringen.

7.5 Het realiseren van SDG-ontwikkelingsdoelen

Zoals eerder vermeldt bepaalt PNO Media, op basis van interne criteria, welke investeringen als SDG-investering geclassificeerd worden. Hierbij worden diverse methodologieën gebruikt.

Voor beursgenoteerde aandelen maakt PNO Media gebruik van de data en methodologie van Robeco . Hierbij wordt aan de hand van formele regels een SDG score toegekend aan een bedrijf, waarin ook negatieve effecten op SDG's van bedrijfsactiviteiten worden meegenomen.

PNO Media controleert de SDG score van Robeco met de SDG data van SDI/AOPⁱⁱ. SDI/AOP meet de impact van elk bedrijf op de statistieken die ten grondslag liggen aan de 17 SDG's, op een manier die vergelijking tussen bedrijven, binnen en tussen sectoren en SDG's mogelijk maakt. Daarbij kwantificeert SDI/AOP de SDG-impact voor bedrijven in verschillende sectoren en bedrijven in belangrijke indices (MSCI World Index, S&P 500 Index). De scores op deze module worden gebruikt als basis voor beleggingsbeslissingen in bepaalde portefeuilles.

De genoemde scores worden door PNO Media gebruikt als input voor rapportages ten behoeve van het uitvoerend bestuur van PNO Media en als input voor het duurzaam beleggen jaarverslag dat PNO Media publiceert.

7.6 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het aantal bedrijven dat in strijd handelt met de OESO-richtlijnen, UNGP en UN Global Compact, de Universele Mensenrechten van de VN en arbeidsrechten van de ILO (International Labour Organisation) zijn daar onderdeel van, de International Corporate Governance Network (ICGN) en waar engagement activiteiten niet leiden tot vooruitgang.

7.7 Naleving uitsluitingenbeleid

Een externe dataleverancier Sustainalytics berekent het deel van de omzet dat door bedrijven waarin PNO Media belegt, wordt gegenereerd door het maken van producten die humanitaire principes schenden of die producten maken die zeer schadelijk en dodelijk zijn. Dat gebeurt aan de hand van data die de dataleverancier systematisch verzamelt, valideert en verwerkt volgens formele regels die beschreven staan in methodologie-documenten. Als de grenswaarde wordt overschreden, plaatst de dataleverancier het bedrijf op de uitsluitingenlijst.

Hetzelfde proces wordt gevolgd voor de restrictie die PNO Media stelt met betrekking tot energieproductie uit thermische kolen. Het PNO Media duurzaam beleggingsbeleid bevat de actuele grenswaarden, die door het bestuur van PNO Media worden vastgesteld.

De externe dataleverancier Sustainalytics stelt een lijst op met landen waartegen EU of VN sancties zijn uitgevaardigd in verband met ernstige schendingen van mensenrechten en/of wapenleveranties. Dat gebeurt aan de hand van data die de dataleverancier systematisch verzamelt, valideert en verwerkt volgens formele regels die beschreven staan in methodologie-documenten.

PNO Media beschikt over de methodologiedocumenten en voert aanvullende controles uit op de uitsluitingenlijst voordat deze wordt gebruikt. Daarnaast evalueert PNO Media periodiek de kwaliteit van de dienstverlening.

8 Databronnen en -verwerking

Sustainalytics levert data voor het monitoren van uitsluitingen op het gebied van controversiële activiteiten. Sustainalytics maakt zowel gebruik van schattingen als gepubliceerde data, afhankelijk van het bedrijf in kwestie. PNO Media gebruikt de data met betrekking tot uitsluitingen tevens als input voor het beleggingsproces: het uitgangspunt hierbij is dat de externe vermogensbeheerders van het pensioenfonds niet beleggen in bedrijven die op de uitsluitingenlijst staan.

Voor het meten van de SDG-impact van de beleggingen worden verschillende dataleveranciers gebruikt. SDI/AOP levert informatie met betrekking tot de liquide beleggingen. De andere SDG data provider, Robeco, gebruikt de eigen SDG-scoring methodologie voor beursgenoteerde aandelen. Voor de SDG-scores die SDI/AOP en Robeco aanleveren geldt hetzelfde: sommige data is gebaseerd op interne schattingen, terwijl andere data gebaseerd is op gepubliceerde uit openbare bronnen. De SDG-scores worden zowel gebruikt voor monitoring als selectiedoeleinden.

Voor het meten van de uitstoot van broeikasgassen (CO₂ emissies) wordt dataleverancier Clarity AI gebruikt. Clarity AI levert informatie met betrekking tot de liquide beleggingen. Clarity AI maakt zowel gebruik van schattingen als gepubliceerde data, afhankelijk van het bedrijf in kwestie.

Voor de uitvoering, advisering en monitoring van het stembeleid leveren Hermes/EOS en ISS data ten aanzien van de uitvoering van het stemproces. ISS doet via Hermes/EOS aanbevelingen voor stemmen op basis van primair onderzoek en conform het marktspecifieke stembeleid van PNO Media. Hermes/EOS adviseert PNO Media hierbij over de stemrichting en zorgt voor de uitvoering hiervan. De data wordt verwerkt in de stemrapporten die PNO Media publiceert.

In het kader van het engagement-beleid levert Hermes/EOS de data over het uitgevoerde engagement-beleid: de totale engagements en de geslaagde engagements. De data wordt verwerkt in de engagementrapporten die PNO Media publiceert.

GRESB levert de score voor de kwalificatie van infrastructuur/vastgoed. Bloomberg wordt gebruikt voor de kwalificatie van vastrentende beleggingen. De GRESB en Bloomberg data wordt ook gebruikt als input voor het nemen van beleggingsbeslissingen.

PNO Media maakt zelf geen schattingen op basis van de ontvangen data.

Voor de actuele methodologieën en de daarin gebruikte schattingen verwijzen wij u door naar onze dataleveranciers.

9 Methodologische en databeperkingen

PNO Media maakt gebruik van informatie die wordt aangeleverd door externe partijen. PNO Media gebruikt die data om milieu- en sociale kenmerken toe te passen op de pensioenregeling.

De data die PNO Media ontvangt kent echter beperkingen met betrekking tot de methodologieën en gegevensbronnen die deze externe partijen gebruiken. PNO Media is zich daarvan bewust en voert een uitgebreide due diligence uit bij de selectie van dataleveranciers, waarbij zorgvuldig naar de gebruikte methodologie, input data en interne beheersing wordt gekeken. Daarnaast monitort PNO Media de kwaliteit van de dienstverlening van de dataleveranciers en rapporteert daarover aan het uitvoerend bestuur.

Sustainalytics is onderdeel van Morningstar en is, binnen de financiële sector, een gerenommeerde naam op het gebied van ESG-data en uitsluitingen. Daarnaast wordt voor het bepalen van de CO₂ uitstoot gebruik gemaakt van Clarity AI. De weging, bronnen en de uiteindelijke waardering van de beleggingen verschilt per leverancier van ESG-data. Deze data is daardoor beperkt vergelijkbaar met andere scoringmethodieken.

Daarnaast is de input deels gebaseerd op openbare bronnen, waardoor grotere beursgenoteerde bedrijven, die in de regel onderworpen zijn aan meer transparantie-eisen dan kleinere bedrijven, meer informatie publiceren en vaker informatie die door een auditor is gevalideerd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat informatie (potentieel) materieel is voor de beleggingen van de pensioenregeling, maar niet publiekelijk beschikbaar.

Tot slot heeft PNO Media geen controle over het beleid en de uitvoering ervan van de fondsen waarin wordt belegd. Het kan dus voorkomen dat er in beleggingsfondsen aandelen worden gehouden die op de uitsluitingenlijst staan.

10 Due diligence

Duurzaamheidscriteria maken onderdeel uit van de selectiecriteria voor beleggingen. Dit betekent dat PNO Media bij de beoordeling van beleggingen niet alleen naar de financiële, maar ook naar de duurzaamheidsaspecten kijkt.

De voornoemde methoden van uitsluiting, integratie en engagement maken integraal onderdeel uit van het beleggings- en selectieproces dat PNO Media voor externe vermogensbeheerders. Als onderdeel van de selectie en de monitoring van externe vermogensbeheerders van mandaten en fondsen beoordeelt PNO Media op systematische wijze of en hoe de beheerders het duurzaam beleggingsbeleid en de duurzaamheidsaspecten van PNO Media (bijv. uitsluitingen, CO₂-reductie) integreert bij het maken van beleggingsbeslissingen en rapportages.

Tot slot zorgt PNO Media voor een periodieke toetsing van de effectiviteit van de klimaat-gerelateerde beheersmaatregelen en de naleving van het duurzaam beleggingsbeleid.

11 Engagementbeleid

Om gedrag/prestaties van ondernemingen te beïnvloeden, met als doel het verminderen van de duurzaamheidsrisico's en tegelijk ter bevordering van de lange termijn waardecreatie, heeft PNO Media voorkeur voor engagement als instrument voor verantwoord beleggen door de invloed aan te wenden om de situatie te verbeteren. In het engagement beleid van PNO Media worden sociale en ecologische

doelstellingen geformuleerd. Als basis worden uitgangspunten in internationale verdragen gehanteerd, waaronder:

- de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-Richtlijnen)
- UN Global Compact (UNGC)
- UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's)

Er wordt onderscheid gemaakt tussen proactieve engagement en reactieve engagement. Proactieve engagement is positief gericht op het mitigeren van duurzaamheidsrisico's, maar heeft ook tot doelstelling het bijdragen aan een leefbare wereld. Met bedrijven worden tijdgebonden voorwaarden overeengekomen om verbetering te laten zien. Gericht op het voorkomen van incidenten en negatieve impact (doelstelling maatschappelijke verantwoordelijkheid). Bij reactieve engagement gaat het om incidenten en ernstige schendingen van het milieu en/of de samenleving. Indien reactieve engagement op gedrag niet succesvol is, wordt overgegaan tot uitsluiting van beleggingen in de onderneming.

Het engagementbeleid van PNO Media is te vinden op: [Beleidsstukken, verslagen en rapporten | PNO Media](#)

12 Aangewezen referentiebenchmark

Het PNO Media heeft geen referentiebenchmark op totaalniveau aangewezen waaruit kan worden afgeleid dat de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en sociale kenmerken die het promoot.

Toevoegingen en begrippenlijst

Gedragcodes, internationale standaarden en samenwerking

PNO Media neemt voor het formuleren van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid de volgende gedragcodes, internationale standaarden als uitgangspunt:

Principles for Responsible Investment (PRI)

PNO Media heeft de PRI ondertekend en neemt jaarlijks deel aan het PRI onderzoek.

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant

PNO Media heeft het IMVB-convenant ondertekend en zich daardoor verbonden aan de afspraken van het convenant die betrekking hebben op maatschappelijk verantwoord beleggen.

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn, conform de afspraken van het IMVB-convenant, volledig geïntegreerd in het beleggingsproces.

International Corporate Governance Network (ICGN) principes

PNO Media baseert het stem- en engagement beleid mede op de ICGN-principes

United Nations Global Principals (UNGP) voor goed ondernemingsbestuur

De UNGP-richtlijnen zijn opgesteld door de Verenigde Naties en hebben betrekking op mensenrechten. PNO Media onderschrijft de UNGP-richtlijnen en integreert deze richtlijnen in het 'due diligence' proces van beleggingsbeslissingen.

International Labour Organisation (ILO)

De internationale arbeidsrechten zijn onderdeel van de UNGP.

United Nations Global Compact (UNGC) principes

Dit is een set van beginselen opgesteld door de Verenigde Naties en bedrijven over mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en corruptie, zijn ook onderdeel van het 'due diligence' proces van het pensioenfonds.

Press Freedom Index

Het pensioenfonds gebruikt de Press Freedom Index om te bepalen welke landen de persvrijheid ernstig belemmeren. Zie ook: <https://rsf.org/en/index>

Klimaat akkoord van Parijs

In het Parijs akkoord van 2015 is de intentie uitgesproken om de opwarming van de aarde tot ruim beneden 2 graden Celsius te beperken. Voor het thema klimaat neemt PNO Media het Parijs Akkoord (2015) als basis.

Effect van het ESG-beleid op het rendement

PNO Media heeft bij implementatie van het ESG-beleid oog voor het risico/rendementsprofiel van de portefeuille, maar accepteert het risico op een iets lager rendement als gevolg van duurzaamheid. Uit het deelnemersonderzoek van 2022 kwam naar voren dat de deelnemers maatschappelijk verantwoordelijk beleggen heel belangrijk vinden, zelf als dat leidt tot iets lagere beleggingsopbrengsten. PNO Media implementeert het MVB-beleid in de beleggingsportefeuille op een manier dat risico/rendementsverhouding van de portefeuille zo veel mogelijk in stand blijft. Onderdeel van het mvb-beleid is het uitsluitingenbeleid. Het uitsluiten van bedrijven en landen kan de rendementsopbrengsten beïnvloeden. PNO Media maakt ook kosten voor het inhuren van een externe adviseurs en een stem- en engagement manager. Daarnaast worden er kosten gemaakt voor vrijwillige en verplichte ESG-rapportages en voor het meewerken aan onderzoeken die externe partijen doen naar het MVB-beleid van Nederlandse en internationale financiële instellingen

Begrippenlijst duurzaamheidstermen

SFDR:	Sustainable Finance Disclosure Regulation is de Informatieverschaffingsverordening van de EU die financiële marktdeelnemers verplicht openheid te geven over duurzaamheid bij beleggingen. De regelgeving is er op gericht om het duurzame karakter van beleggingsactiviteiten door financiële marktpartijen, waaronder pensioenfonds, transparanter te maken.
Taxonomie:	De Taxonomieverordening van de EU regelt het classificatiesysteem van duurzame activiteiten. Dit houdt in dat in die verordening criteria worden gegeven om uit te maken of een economische activiteit als ecologisch duurzaam kan worden aangemerkt, met het oog op het bepalen van de mate waarin een belegging ecologisch duurzaam is.
Engagement:	Als aandeelhouder en/of financier door middel van dialoog invloed uitoefenen op gevoerd beleid van ondernemingen, regelgevers en overheden, met als doel de positieve maatschappelijke impact te vergroten. Door invloed uit te oefenen op een bedrijf wordt het bedrijf ertoe aangezet om verbeteringen door te voeren op gebieden die het pensioenfonds belangrijk vindt en gebieden die de duurzaamheid van het bedrijf en zijn stakeholders verbeteren.
Proactieve engagement	Proactieve engagement is positief gericht op het mitigeren van duurzaamheidsrisico's, maar heeft ook tot doelstelling het bijdragen aan een leefbare wereld. Met bedrijven worden tijdgebonden voorwaarden overeengekomen om verbetering te laten zien gericht op het voorkomen van incidenten en negatieve impact (doelstelling maatschappelijke verantwoordelijkheid).
Reactieve engagement	Bij reactieve engagement gaat het om incidenten en ernstige schendingen van het milieu en/of de samenleving.
Stemmen/Voting:	Het pensioenfonds kan via de aandelenbeleggingen invloed uitoefenen via het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. PNO Media heeft hiervoor een stembeleid opgesteld, dat te vinden is via deze link:

	https://pnomedia.nl/zo-beleggen-wij/beleidsstukken-verslagen-en-rapporten
Uitsluitingen:	Het pensioenfonds geeft er de voorkeur aan om de dialoog aan te gaan met bedrijven en/of landen. Waar sturen op verandering niet mogelijk is, bijvoorbeeld waar het de producten van een bedrijf betreft, wordt gekozen voor directe uitsluiting. Dit betekent dat er niet meer wordt belegd in de aandelen of obligaties van deze bedrijven of de staatsobligaties van landen.
IMVB-convenant	Het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant is een overeenkomst tussen Nederlandse pensioenfondsen, maatschappelijke organisaties (ngo's), vakbonden en overheid. De partijen hebben met dit convenant het doel om negatieve gevolgen van beleggingen door pensioenfondsen op samenleving en milieu te voorkomen en aan te pakken. Het convenant is tot stand gekomen onder begeleiding van de Sociaal-Economische Raad (SER).
SDG's	Sustainable Development Goals. Dit zijn duurzame ontwikkelingsdoelstellingen door de Verenigde Naties vastgesteld (2015) als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.
Due diligence	Deze term vertaald uit het Engels betekent 'gepaste voorzichtigheid'. In de context van ESG beleggingen wordt hiermee bedoeld dat via een stapsgewijs proces wordt nagegaan of de beleggingsbeslissing negatieve gevolgen heeft voor de maatschappij of omgeving.
Het Klimaat akkoord van Parijs	Het akkoord van Parijs, een onderdeel van het Klimaatverdrag, is een internationaal verdrag om de opwarming van de aarde te beperken. Het akkoord is op 12 december 2015 gepresenteerd op de klimaatconferentie van Parijs 2015.
ALM	Asset en Liability Management is een proces waarbij de waarde van de bezittingen (beleggingen) wordt vergeleken met de waarde van de verplichtingen (pensioenbetalingen). Hierbij worden toekomst scenario's gebruikt waarbij het klimaatrisico wordt meegenomen.
Waar is meer informatie te vinden over ESG en het beleid van het Pensioenfonds?	
Op de website van het pensioenfonds is informatie opgenomen over het ESG beleid en de uitvoering, zie ook Hoe we verantwoord beleggen PNO Media . Het pensioenfonds publiceert ook informatie in het jaarverslag over dit beleid en de beleggingen.	

ⁱ De absolute CO₂ voetafdruk geeft de uitstoot weer van de liquide beleggingen waarvan PNO Media eigenaar is.

ⁱⁱ Het Sustainable Development Investments Asset Owner Platform (SDI AOP) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van de SDI-taxonomie en -richtsnoeren, de SDI-definities en de SDI-classificatiemethode (www.sdi-aop.org).